

قرارگاه تعالی سلامت و جوانی جمعیت در استان چهارمحال و بختیاری

مناسبت هفته جمعیت: ۲۴ تا ۳۰ اردیبهشت ماه ۱۴۰۱

" بر آنچه واقع نشده با آنچه واقع شده، برهان آور و با بررسی وقوع یافته ها، پیش بینی کن واقعه ها را، چراکه امور جهان همانند هم هستند." (امام علی ع)

از ۱۷ تا ۲۳ اردیبهشت ماه با شعار (سلامت ما، سلامت سیاره ما) در هفته سلامت قرار داریم. ۲۰ اردیبهشت ماه با عنوان نقش مردم، مسئولین، سمن ها در ارتقای سلامت خانواده و جوانی جمعیت نام گذاری شده است. در هفته ملی جمعیت شعارهای زیر از طرف وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مطرح گردید که لازم است در استان چهارمحال و بختیاری پیرامون این شعارها برنامه هایی تدارک دیده شده و در سطح استان اجرا گردند.

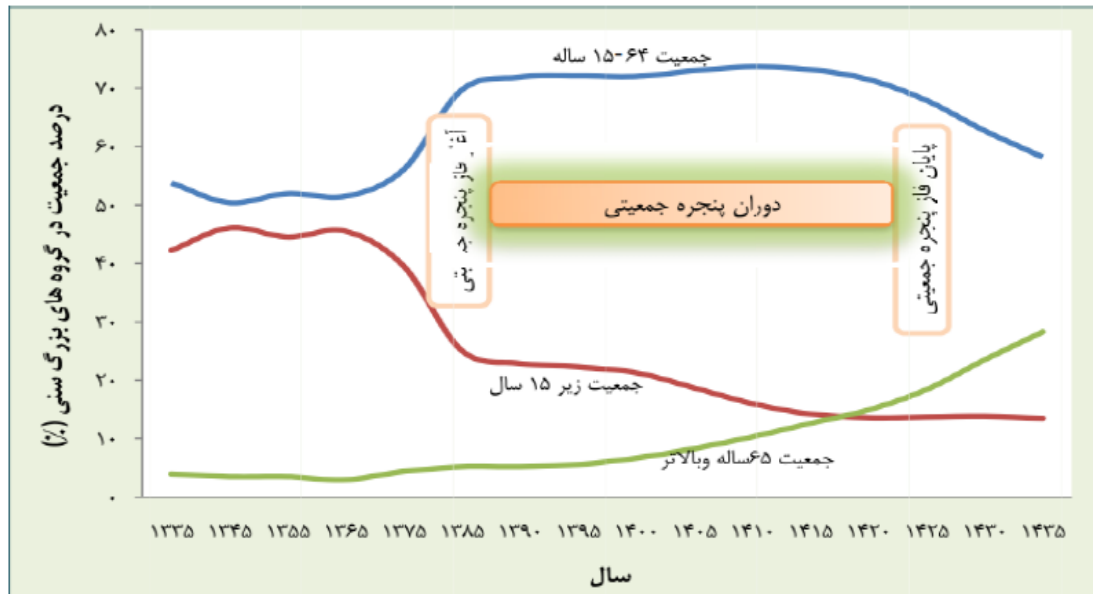
ردیف	روز	تاریخ	شعار محوری
۱	شنبه	۱۴۰۱/۲/۲۴	در آرزوی فرزند (ناباروری)
۲	یکشنبه	۱۴۰۱/۲/۲۵	فرزند تنهای من (آسیب های تک فرزندی)
۳	دوشنبه	۱۴۰۱/۲/۲۶	خانواده دوستدار فرزند (فرزندپروری)
۴	سه شنبه	۱۴۰۱/۲/۲۷	پدر و مادر و حس خوب زندگی (والدین و صمیمیت زندگی)
۵	چهارشنبه	۱۴۰۱/۲/۲۸	زندگی سالمندی من (سالخوردگی جمعیت)
۶	پنجشنبه	۱۴۰۱/۲/۲۹	می خواهم زنده بمانم (سقط و قتل جنین)
۷	جمعه	۱۴۰۱/۲/۳۰	حمایت از خانواده و جوانی جمعیت (قانون و فرزندآوری)

اهمیت و ضرورت پرداختن به جمعیت

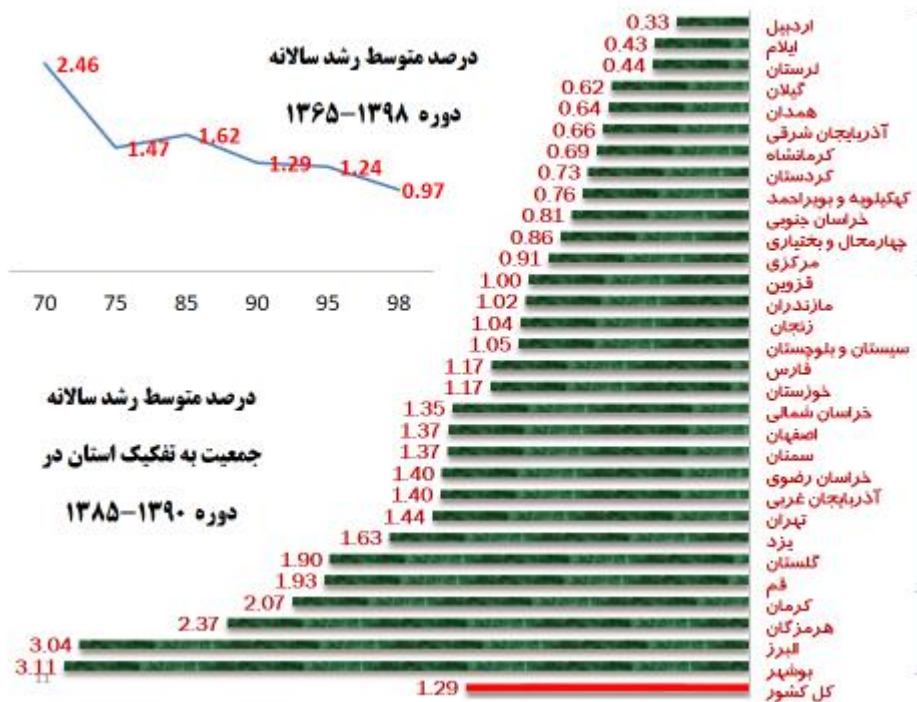
در کشور جمهوری اسلامی ایران در پنجره جمعیتی قرار داریم. باید از این فرصت استفاده کنیم. ما از دهه ی ۹۰ در پنجره جمعیتی قرار گرفتیم و احتمال بسته شدن این پنجره و افتادن در شرایط بحرانی پیش بینی می شود. احتمال بسته شدن پنجره جمعیتی به دو دلیل اتفاق می افتد. نخست به علت افزایش سن امید به زندگی و بیشتر شدن جمعیت سالمندان است. دلیل دوم هم این است که اگر سیاست های تشویقی جمعیت اثر کند، موالید در سالهای آینده ۱۵ سال طول می کشد که وارد سن کار شوند بنابراین ممکن است پنجره جمعیتی زودتر بسته شود اما در عوض اگر سیاست های جمعیتی موفق عمل کند، بعد از دوره ۱۵ ساله جمعیت مولد بالا می ماند. به دلیل اینکه سن امید به زندگی در کشور ما بالا رفته و جمعیت سالمندان رو به افزایش است. و دیگر اینکه در سال های نه چندان دور رشد جمعیت کشور رو به کاهش بوده و چنانچه سیاست های تشویقی جمعیتی اثر کند، سیاست هایی که در چند سال اخیر با ابلاغیه مقام معظم رهبری در پیش گرفته شده، موالید حداقل ۱۵ سال طول می کشد که وارد سن کار بشوند. بنابراین ممکن است این پنجره جمعیتی زودتر بسته شود و اگر درعوض، سیاست های جمعیتی موفق عمل کنند

که انشا الله موفق عمل خواهد کرد بعد از یک دوره ۱۵ ساله هست که جمعیت مولد بالا می رود. بنابراین ما بایستی از این فرصت پنجره جمعیتی و دوران طلایی، استفاده کنیم و رشد جمعیت را افزایش دهیم.

پنجره جمعیتی در جمهوری اسلامی ایران

برای سالهای ۱۳۸۵ تا ۱۳۹۰ متوسط رشد سالانه جمعیت در کشور ۱/۲۹ بوده که در استان چهارمحال و بختیاری حدود ۰/۸۶ بوده و از متوسط رشد سالانه ی کشور بسیار بسیار پایین تر بوده و این رشد در سالهای ۱۳۶۵ تا ۱۳۹۸ به این شکل به ۰/۹۷ رسیده ، که اینها زنگ خطری برای توجه بیشتر به افزایش رشد سالانه ی جمعیت است .

چنانچه به رشد جمعیت توجه نشود، جمعیت جایگزین در استان وحتى کشور وجود نخواهد داشت و ما با بحران جمعیت مواجه هستیم، کما اینکه در استان چهارمحال و بختیاری می بینیم که با چه شیب تندی نرخ رشد جمعیت رو به کاهش رفته است.

این نرخ رشد جمعیت در مناطق شهری ما بسیار بسیار سرعت بیشتری از مناطق روستایی داشته و می طلبد که ما هم در مناطق شهری وهم در مناطق روستایی نسبت به افزایش قابلیت جانشینی نسل ها که متوسط تعداد دخترانی است که از مادران خود متولد خواهند شد بپردازیم. اگر ما با همین آهنگ رشد جمعیت پیش برویم در آینده ای نه چندان دور متوسط دخترانی که از مادران متولد می شوند زیر (۱) خواهد بود و در واقع به سمت انقراض نسل ها پیش می رویم.

۳-۱۸- تجدید نسل و جایگزینی در استان چهارمحال و بختیاری

میزان تجدید نسل عبارت است از رابطه بین تعداد یک نسل و تعداد فرزندان که از این نسل زائیده می شوند و یا به عبارت دیگر مطالعه این مطلب که قابلیت جانشینی نسل ها به چه میزانی است؟ بنابراین با محاسبه میزان تجدید نسل می توان گفت که چه تعداد دخترانی جانشین مادران خود خواهند شد. میزان تجدید نسل را می توان در دو حالت زیر محاسبه کرد: (الف) میزان تجدید نسل ناخالص (ب) میزان تجدید نسل خالص

جدول ۳-۲: میزان تجدید نسل ناخالص استان چهارمحال و بختیاری

سال	۱۳۹۵	۱۳۹۶	۱۳۹۷	۱۳۹۸	۱۳۹۹	۱۴۰۰	۱۴۰۱	۱۴۰۲	۱۴۰۳	۱۴۰۴
مناطق شهری	۱/۰۲۴۱	۰/۹۵۸۸	۰/۹۴۵۷	۰/۸۲۰۸	۰/۷۳۹۹۲	۰/۸۱۵	۰/۸۲۶	۰/۸۳۱	۰/۸۳۷	۰/۷۹۳
مناطق روستایی	۱/۵۳۱۰۸	۱/۱۴۵۸۴	۱/۳۰۰۳۲	۱/۱۱۶۸۸	۱/۰۷۸۶۹	۰/۹۱۱۴	۱/۱۰۷۴	۰/۹۸۸	۱/۰۴۳۷	۰/۹۷۵۱
استان	۱/۲۱۰۳	۱/۱۳۵۲	۱/۰۵۶۹۶	۰/۹۲۵۴	۰/۸۹۰۳۳	۰/۸۳۷۹	۰/۹۴۰۸	۰/۸۶۹	۰/۸۹۱۸	۰/۸۵۵۷

۳-۱۸-۲- میزان تجدید نسل خالص در استان چهارمحال و بختیاری

این شاخص نیز حیثاً همانند میزان تجدید نسل ناخالص محاسبه می شود با این تفاوت که مرگ و میر زنان مورثیت به حساب می آید. میزان تجدید نسل خالص برای استان چهارمحال و بختیاری در جدول ۳-۲ آورده شده است.

جدول ۳-۳: میزان تجدید نسل خالص استان چهارمحال و بختیاری

سال	۱۳۹۵	۱۳۹۶	۱۳۹۷	۱۳۹۸	۱۳۹۹	۱۴۰۰	۱۴۰۱	۱۴۰۲	۱۴۰۳	۱۴۰۴
مناطق شهری	۰/۹۹۸	۰/۹۳۷	۰/۸۳۳	۰/۸۰۰	۰/۷۶۸	۰/۷۹۹	۰/۸۰۸	۰/۸۰۸	۰/۸۰۸	۰/۷۷۷
مناطق روستایی	۱/۲۰۸	۱/۲۳۲	۱/۳۰۸	۱/۰۸۸	۰/۸۵۶	۰/۹۵۶	۱/۰۷۸	۰/۹۵۶	۱/۰۱۷	۰/۹۵۶
استان چهارمحال و بختیاری	۱/۱۷۸	۱/۲۰۳	۱/۰۶۰	۰/۸۶۰	۰/۸۶۰	۰/۸۶۰	۰/۸۶۰	۰/۸۶۰	۰/۸۶۰	۰/۸۶۰

نرخ باروری کل چنانچه به سطح ۲/۱ برسد (۲/۱ بچه) در واقع به معنی جانشینی والدین هست و اگر کمتر از آن بشود به معنی کاهش تدریجی جمعیت و نهایتاً "انقراض نسل ها می شود. رشد جمعیت در کشور ۱/۳ درصد است بر اساس این آخرین آماری که وجود دارد و کمتر از آن هم حدود ۱/۱ در برخی از آمارها و در چهارمحال و بختیاری متأسفانه در سال ۱۴۰۰ حدود ۰/۸۲ و نرخ باروری کلی ۱/۷۸ گزارش شده است. امید به زندگی در سطح استان چهارمحال و بختیاری در مردان در سال ۱۹۹۰، ۶۷ سال بوده که در سال ۲۰۱۹ به ۷۶/۳ سال رسیده و همچنین در زنان ۷۲/۸ سال بوده که به ۸۲/۷ سال رسیده است.

Health system performance in Iran: a systematic analysis for the Global Burden of Disease Study 2019

Lancet 2022; 399: 1625-45

Published Online

April 6, 2022

<https://doi.org/10.1016/j>

<https://doi.org/10.1016/j>

<https://doi.org/10.1016/j>

GBD 2019 Iran Collaborators*

Location	Sex	Life expectancy at birth (years)				
		1990	1995	2000	2010	2019
Chaharmahal and Bakhtiari	Both	69.6 (67.7 to 71.4)	70 (69.3 to 71.7)	73.2 (72 to 74.5)	76.1 (75.3 to 77.1)	79.2 (78 to 80.5)
	Female	72.8 (70.6 to 74.9)	73.1 (71.1 to 75.1)	76.1 (74.7 to 77.7)	79.4 (78.4 to 80.5)	82.7 (80.9 to 84.1)
Iran (Islamic Republic of)	Both	67 (64.1 to 69.5)	67.4 (64.8 to 69.8)	70.8 (69 to 72.7)	73.4 (72.2 to 74.7)	76.3 (74.7 to 77.9)
	Female	66.7 (65.9 to 67.4)	68.9 (68.2 to 69.6)	71.9 (71.5 to 72.4)	75.5 (75.2 to 75.7)	77.8 (77.5 to 78)
Male	Both	66.7 (65.9 to 67.4)	68.9 (68.2 to 69.6)	71.9 (71.5 to 72.4)	75.5 (75.2 to 75.7)	77.8 (77.5 to 78)
	Female	69.7 (69 to 70.4)	71.8 (70.9 to 72.5)	74.5 (73.8 to 74.7)	77.8 (77.5 to 78.1)	79.8 (79.2 to 79.9)
Male	Both	64.1 (63.2 to 65)	66.6 (65.8 to 67.5)	69.9 (69.3 to 70.5)	73.3 (72.9 to 73.6)	76.1 (75.6 to 76.5)
	Female	69.7 (69 to 70.4)	71.8 (70.9 to 72.5)	74.5 (73.8 to 74.7)	77.8 (77.5 to 78.1)	79.8 (79.2 to 79.9)

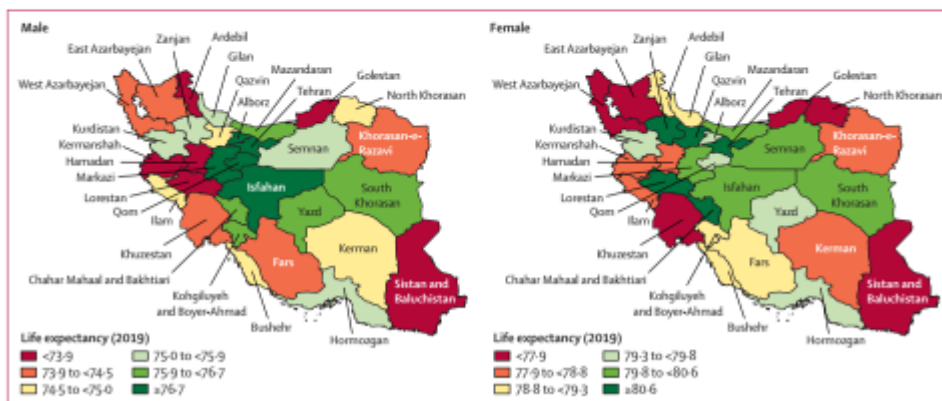
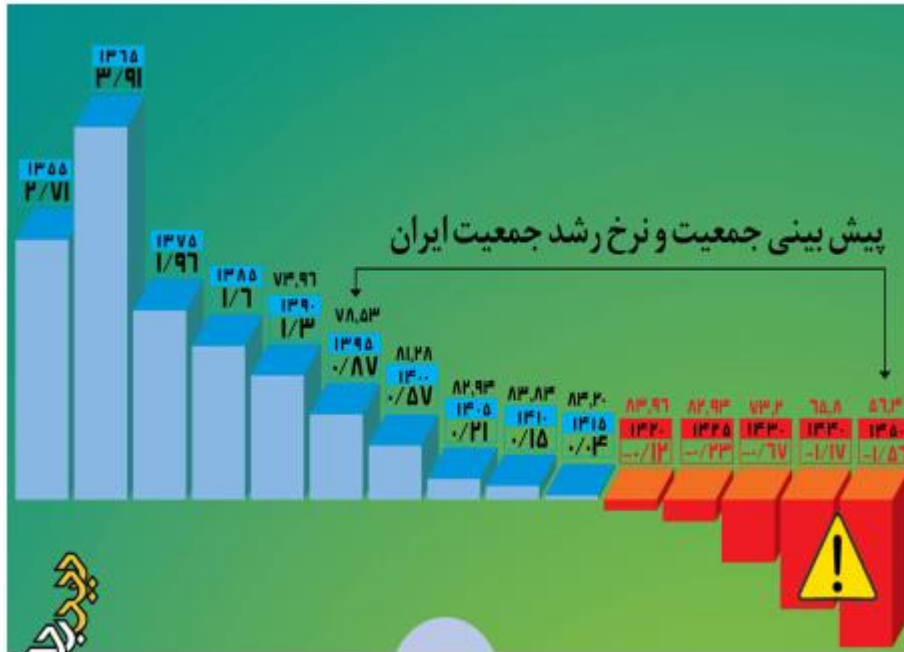

Figure 1: Life expectancy at birth (years) among provinces of Iran in male and female individuals, 2019

امید به زندگی مردان در مقایسه استان ما با استان های دیگر، می بینید که امید به زندگی در مردان در سطح بالایی است و ما بعد از استان های اصفهان ، قم ، مرکزی و تهران در رتبه ی دوم قرار داریم. اما در زنان استان چهارمحال وبختیاری امید به زندگی در سطح بالایی قرار دارد. این افزایش امید به زندگی باعث کاهش و در واقع بسته شدن پنجره جمعیتی است. اگر چه امید به زندگی یک شاخص خوبی است و یک نشانگر مهم برای رشد اقدامات بهداشتی درمانی در سطح استان و موفقیت هاست، اما ما بایستی به این هم توجه کنیم که اگر به افزایش نرخ رشد جمعیت در کشور و حتی در استان توجه نکنیم ما در سال های آینده با نرخ رشد منفی مواجه می شویم و این به معنی انقراض نسل هاست.

در هرم سنی یا ساختار سنی و جنسی جمعیت می بینیم که در واقع جمعیت سالمند رو به افزایش و جمعیت جوان و کودکان و افرادی که تازه متولد می شوند رو به کاهش هست که نشان دهنده توجه جدی است. کاهش رشد جمعیت و افزایش سن ازدواج در طی این دوران باعث شده که در واقع رشد جمعیت کم بشود و جمعیت جوان ، جمعیت بارور و جمعیتی که در واقع نیازمند کار و تلاش اقتصادی است رو به کاهش برود. بررسی ها نشان می دهد که میانگین اندازه ی خانوار در کشور های توسعه یافته ۲ فرزند و در برخی کشور های آسیایی ۲ تا ۳ فرزند و در برخی کشورها ۴ تا ۵ فرزند می باشد. متأسفانه این رقم در کشور ما پایین است و باید این متوسط تعداد افراد در یک خانواده رو به افزایش باشد. علل گوناگونی باعث شده که نرخ رشد جمعیت در کشورهای مسلمان و به خصوص کشور ما کاهش پیدا کند و آن بحث اسلام ستیزی و اسلام هراسی است. که ما باید به این هم توجه بکنیم که کشورهای غربی و صهیونیست ها در جهت کنترل یا کاهش جمعیت مسلمانان و شیعیان روش هایی را در پیش گرفتند از جمله نسل کشی از طریق مقابله ی نظامی در کشورهای مختلف یا تروریست ، که باید به این هم توجه بکنیم. حتماً مسائل سیاسی و اجتماعی در کار است و برنامه کنترل جمعیت توسط سازمان های بین المللی و بانک جهانی در سالهای دور به کشورهای مختلف و از جمله کشور ما تحمیل شده است. و برخی اقدامات دیگر به صورت غیر مستقیم که نیازمند بررسی های بیشتر و فراهم نمودن مستندات مبتنی برشواهد است.

اما در آیات و روایات قرآنی به روشنی این مطلب بیان شده که ترس از رسیدن رزق و روزی نباید مانع از ازدواج و فرزند آوری شود زیرا خداوند متعال روزی همگان را ضمانت کرده است و این هم مطلب دیگری که ما باید از بیم فقر و ناداری واز اینکه رزق و روزی نداریم موجبات کاهش رشد جمعیت را فراهم نکنیم که در واقع گناه بزرگی است که حکم عقل و حکم شرع حرکت بسوی تعادل و اعتدال در تعداد و کیفیت جمعیت است.

زمان لازم برای ۲ برابر شدن جمعیت در ۱۳۴۵-۱۳۳۵ در ایران ۲۲ سال بوده که در شرایط فعلی حدود ۷۰ سال و بیشتر طول می کشد تا جمعیت ما به ۲ برابر برسد و این هم زنگ خطر دیگری است.

زمان لازم برای دو برابر شدن جمعیت ایران در دوره‌های مختلف

دوره	متوسط رشد سالانه	زمان لازم برای دو برابر شدن	توضیحات
۱۳۳۵-۴۵	۳.۱۳	۲۲	فرض بر این است که جمعیت ایران با هریک از ارقام متوسط رشد
۱۳۴۵-۵۵	۲.۷۱	۲۶	سالانه به دست آمده، چندسال برای دو برابر شدن خود، زمان لازم دارد.
۱۳۵۵-۶۵	۳.۹۱	۱۸	
۱۳۶۵-۷۵	۱.۹۶	۳۶	
۱۳۷۵-۸۵	۱.۶۱	۴۳	
۱۳۸۵-۹۰	۱.۲۹	۵۴	

39

از جمله دیدگاه‌های افزایش جمعیت این است که : ما باید حداقل فرزندان در یک خانواده یا برای والدین ۲/۱ باشد تا بتوانیم جایگزینی در جامعه حفظ بشود. بنابراین با توجه به خسارات وارده و کاهش شدید رشد جمعیت در سال‌های گذشته باید ترویج فرزند آوری در بقای نسل‌ها و افزایش سطح جانشینی فرزندان و ترویج آن مورد توجه ما قرار بگیرد و فرزند بیشتر نشاط بیشتر جایگزین شعار قبلی گردد. در سال‌های آینده با بحران رشد جمعیت، کاهش تعداد افراد در سن کار و از آن طرف تک فرزندی و بی فرزندی و سالمندی جمعیت از چالش‌های مهم جمعیت کشور خواهد بود. جمعیت، موتور محرکه اقتصاد است و بنابراین جمعیت باعث استقلال و قدرت یک کشور می‌شود و پیرو این مسائل راهبردهایی در سطح استان انتخاب شده برای افزایش جمعیت از جمله؛ توانمندسازی ذینفعان کلیدی گروه‌های مرجع و جمعیت هدف، رصد دقیق آمایش جمعیت و نرخ باروری در استان، حفظ و ارتقای باروری سالم و فرزند آوری در جمعیت هدف، تسهیل ازدواج در بین دانشجویان نخبگان جوان و کارکنان دولت، توسعه همکاری‌های بین بخشی در زمینه صیانت از جمعیت و مطالبه‌ی اجرای قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت.

کلیه‌ی قوانینی که باعث ترویج روش‌های پیشگیری از بارداری در جامعه بوده تماماً منسوخ و در واقع اجرای آنها به عنوان یک تخلف محسوب شده و مشمول مجازات اسلامی است که به تمام شبکه‌های بهداشت و درمان استان و در سطح جامعه منتشر شده است. (ماده ۵۶) سقط جنین ممنوع بوده و از جرائم دارای جنبه عمومی جرم می‌باشد. (تبصره ۴) چنانچه پزشک یا ماما یا دارو فروش خارج از مراحل این ماده، وسایل سقط جنین را فراهم سازند مجازات خواهند شد.

(ماده ۶۰) فعالیت مدیران و عوامل موثر در بسترهای مجازی معرفی کننده افراد و مراکز مشارکت کننده در سقط غیر قانونی جنین ممنوع است. (ماده ۶۱) ارتکاب گسترده جنایت علیه تمامیت جسمانی جنین به قصد نتیجه یا علم به تحقیق آن، به گونه‌ای که موجب ورود خسارت عمده به تمامیت جسمانی جنین‌ها یا مادران در حد وسیع گردد جرم محسوب می‌شود. (تبصره الحاقی ۱) هرگاه دادگاه از مجموع ادله و شواهد قصد ایراد خسارت عمده در حد وسیع و یا علم به موثر بودن اقدامات انجام شده را احراز نکند و جرم ارتكابی مشمول مجازات قانونی دیگری نباشد. با توجه به میزان نتایج زیانبار جرم، مرتکب به حبس تعزیری درجه ۵ و ۶ محکوم می‌شود. (تبصره الحاقی ۲) هر کس به هر عنوان به طور گسترده دارو، مواد و وسایل سقط غیر قانونی جنین را فراهم و یا معاونت و مباشرت به سقط غیر قانونی جنین به طور وسیع نماید و یا در چرخه تجارت سقط جنین فعال یا موثر باشد علاوه بر مجازات تعزیری درجه ۲ به پرداخت جزای نقدی معادل ۲ یا ۵ برابر عوائد حاصله محکوم می‌گردد. (تبصره الحاقی ۳) اموال و وسایل حاصل از ارتکاب جرم مصادره شده و عوائد آن به همراه جزای نقدی دریافت و به حساب خزانه واریز شده و پس از درج در بودجه سنواتی جهت درمان ناباروری در اختیار وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی قرار می‌گیرد. قرارگاه جمعیت در استان چهارمحال و بختیاری تشکیل شده و اقداماتی در راستای حمایت از خانواده شروع شده که امیدوارم همه با هم فکری و همراهی هم دیگر بتوانیم موجبات ارتقاء رشد جمعیت را فراهم بکنیم.